

Ordblind

Ordblindhed

På Klostermarksskolen
får ordblinde elever
systematisk hjælp og støtte
på alle årgange.

Hvad er ordblindhed

Hvad er ordblindhed?

Ordblindhed handler ikke om at være mindre intelligent! Ordblindhed er udfordringer med bogstavets lyde, både når man skal læse og stave nye eller svære ord.

Ordblindhed kan ikke trænes væk, men ordblindhed kan komme til at fylde meget lidt, hvis barnet får den rette indsats tidligt.

Ordblindhed er arveligt, så hvis der er ordblindhed i familien, er det vigtigt at være særligt opmærksom.

De vigtigste kendetegn på ordblindhed

- Mange læsefejl i modstrid med skriftens lydprincip (kaldes også vilde læsefejl, fx tjenstligt > tænkeligt eller dem > de, hvor ordene ændrer betydning)
- Vanskeligheder med at læse nye ord
- Langsomt læsetempo på trods af intensiv undervisning og træning
- Langvarige vanskeligheder med stavning

Andre udfordringer, ordblinde kan opleve:

- Vanskeligheder med at lære klokken (almindeligt ur)
- Vanskeligheder med at huske rækkefølger, fx tabeller, måneder, cpr-nummer og Uni-login
- Vanskeligheder med at lære fremmedsprog, særligt engelsk og fransk, da de ikke er lydrette sprog. Tysk er som regel lettere, fordi det er et mere lydret sprog.
- Forveksler ord som ligner hinanden, fx der, den, dem, det...
- Vanskeligheder med at huske svære navne, fx i en bog eller lande/byer, selvom de har set dem mange gange.
- Talevanskeligheder inden skolealderen

Vi er proaktive

På Klostermarksskolen ønsker vi at give alle børn lige gode muligheder for at lære.

Derfor har vi særligt fokus på at opdage ordblindhed tidligt, så barnet med ordblindhed kan få den rette hjælp og få optimale muligheder for at lære.

Når et barn oplever vanskeligheder med læsning og stavning, kan det hurtigt gå ud over motivationen og lusten til at gå i skole.

Dette kan betyde, at bøger bliver noget barnet vælger fra.

Derfor er det vigtigt med en tidlig indsats.

0.-3. klasse:

I de første år af danskundervisningen er der meget fokus på fonologisk træning, hvor børnene arbejder med bogstavernes lyd. Her bliver lærerne gennem den daglige undervisning og tests opmærksomme på de børn, der har udfordringer med at lære bogstavernes lyde. Disse børn tilbydes støttetimer i dansk 2-3 gange om ugen, hvor de individuelt eller på et lille hold lærer nye strategier og træner lydene på mange legende måder.

I 3. klasse i foråret kan vi teste med Undervisningsministeriets ordblindetest.

4.-6. klasse:

Barnet får et VAKS-kursus på et lille hold. Kurset består af 5 forskellige strategier til at læse og stave nye ord.

Disse strategier anvendes, når barnet læser højt eller skriver egne tekster.

På kurset gennemgås bl.a. stavereglerne og endelser ved bøjning af ord.

Barnet bliver også trænet i at bruge programmet CD-ord til oplæsning af tekster og som hjælp til at stave ord i egne tekster.

Vores tiltag på årgange

Klostermarksskolens tiltag for ordblinde elever er målrettet de enkelte årganges specifikke forhold og udfordringer.

7.-9. klasse:

De elever, der har gået på skolen i alle årene, tilbydes hjælp til skriftlige opgaver i dansk samt træning i at bruge it-kompenserende værktøjer til deres læse- og retstavningsprøver. De får også hjælp til at blive klar til eksamen.

Elever, der starter på skolen i 7. klasse og først dér bliver testet ordblind, får hjælp til det ovenstående som de andre udskolingselever, men kan også få dele af VAKS-kurset og staveregler for at få strategierne på plads.

10. klasse:

Alle elever testes ved skoleårets start med læse- og staveprøver. På baggrund af disse tests udvælges de elever, der tilbydes en ordblindetest.

Hvis eleven er ordblind, tilbydes støttetimer på et hold, hvor it-kompenserende værktøjer præsenteres, og der instrueres i, hvordan de kan anvende dem i deres daglige arbejde i alle fag og til eksamener.

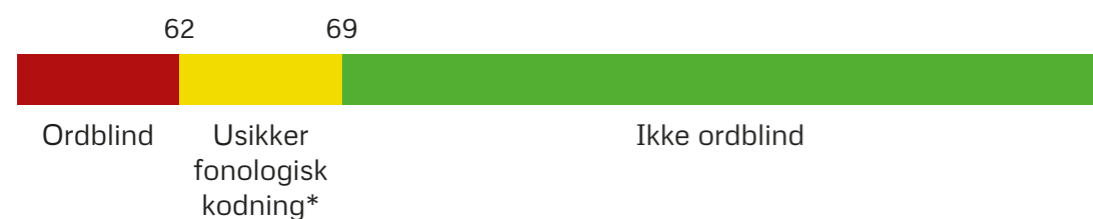

Eksempel på testresultat

Ordblindescore: 58

Gennemsnit for uddannelsestrin: 79 (Grundskole 3. klasse)

Grænseværdier for uddannelsestrinnet:

Ordblind	Usikker fonologisk kodning*	Ikke ordblind
Gratis computer med hjælpeprogrammer, eller ...		
Hjælpeprogrammer på egen computer	Hjælpeprogrammer på egen computer	
Adgang til NOTA		
Ekstra tid til eksamener		
Ret til at bruge hjælpeprogrammer til eksamener		
Støttetimer	Evt. støttetimer	

*Ordblindelignende vanskeligheder eller andre problematikker

Test og hjælpemidler

Ordblindetesten

Undervisningsministeriets ordblindetest kan tages fra 3. klasse (foråret) og op igennem hele skoleforløbet. Den skal sammenholdes med andre testresultater og lærernes observationer i forhold til barnets daglige arbejde i undervisningen.

Et eksempel på testresultat kan ses på modstående side.

It-kompenserende hjælpemidler

www.NOTA.dk:

Ordblindbibliotek, der giver gratis adgang til mere end 50.000 e-bøger og lydbøger. De fleste bøger, der bruges i undervisningen, findes her.

Download de romaner, der skal læses i klassen som lydbog, så romanen læses "dobbelt", dvs. både med øjnene og med ørerne samtidig; det frigiver mere energi til forståelsen.

Grammateket:

Program, der hjælper med at rette fejl i grammatik, sætningsopbygning, stavning og tegnsætning.

CD-ord til pc og Mac:

Programmet kan læse tekst op - fra nettet, i e-bøger og i tekst, eleven selv skriver. Der er et ordforslagsprogram, som hjælper med at stave svære ord. Der findes også stemmer til engelsk, fransk og tysk, så det kan også med fordel anvendes i sprogfagene.

Grammateket og CD-ord kan downloades via et link på Elev-intra Classic under klassens genveje.

App-writer:

Hvis eleven er vant til at bruge app-writer på sin gamle skole, kan denne vælge at skifte gratis til CD-ord eller selv at tilkøbe app-writer licens.

www.e-reolen.dk:

Bibliotekernes gratis adgang til masser af e-bøger og lydbøger (til elever i gult felt, der ikke har adgang til NOTA).

Guide til forældre

Guide til forældre:

At have et barn med ordblindhed kræver en ekstra indsats både fra barnets og forældrenes side.

Vores mål er at gøre barnet så selvhjulpent som muligt, men der er brug for god forældre-støtte til lektielæsning og den daglige læse-træning.

Det er af afgørende betydning, at barnet hver dag læsetræner med en voksen.

Barnet skal læse højt ca. halvdelen af tiden for at få justeret fejllæsninger. Afhængig af alder skal barnet læse 15-30 min. pr. dag.

Gentaget læsning

En meget effektiv måde at øge læsehastigheden på og træne en mere automatiseret læsning er metoden gentaget læsning.

Læs den samme side 3 gange (tilpas svær tekst) (ca. 5 min.)

- 1. gang - højt på tid (notér tid)
- 2. gang - stille
- 3. gang - højt på tid (notér tid)

Strategier til svære ord

Gå ind i vokalen

Hvis der undervejs er svære ord, så gå ind i vokalen, læs ordet og sæt én konsonant på ad gangen: Fx PLASKE - PL/ læs: ASKE - læs: LASKE - læs PLASKE. Jo flere konsonanter et ord begynder med, jo sværere bliver det for barnet at læse.

Morfemer

Stavelsesdeling er en svær metode for ordblinde at anvende, fordi det bliver "klumper" af lyd, der ikke giver mening, fx Sa - len.

Ordblinde har nemmere ved at arbejde med morfemer. Dvs. man finder den mindste del af ordet og deler ved endelsen. Fx Sal - en => Ordet sal kender de fra gymnastiksal, ordet giver mening, og der er et begrænset antal endelser, man skal have lært sig.

Dette er også en god metode, når barnet stopper op ved svære ord. Dæk endelsen med fingeren, og lad barnet læse selve ordet, hvorefter man fjerner fingeren og barnet kan læse hele ordet.

Stavning og skriftligt arbejde

Til alt skriftligt arbejde er det vigtigt, at I som forældre minder barnet om at slå CD-ord til, så eleven får den nødvendige støtte til stavningen. Nogle børn har brug for støtten under hele processen, andre markerer en sætning ad gangen, og får CD-ord til at læse op under retteprocessen.

Viden og læseforståelse

I de mindre klasser er det vigtigt at læse masser af bøger højt for sit barn, da det giver viden om, hvordan en historie er bygget op og et stort ordforråd. Dette har børn brug for, når de selv læser tekster. Lad barnet genfortælle, hvad I har læst, og stil spørgsmål til det læste. Stil også spørgsmål til, hvad der mon kommer til at ske i næste kapitel.

Mange børn med læsevanskeligheder kommer ind i en negativ spiral, fordi det er svært. De får ikke læst mange bøger og går glip af masser af viden. For børn med ordblindhed er det vigtigt, at de får viden på alle mulige andre måder. Det kan være ved højt-læsning, spændende naturprogrammer på TV, YouTube-klip, museumsbesøg og samtaler.

Computer

Tjek jævnligt op på barnets computer. Virker CD-ord og programmerne som de skal? Har barnet hentet alle skolebøger fra NOTA, så de ligger på computerens skrivebord?

Computeren er barnets vigtigste arbejdsredskab. HUSK - headset med i skole hver dag.

Guide til lærere

- med ordblinde elever i klassen

- Giv lektier for i god tid.
- Tekster skal være tilgængelige elektronisk, så eleven kan bruge CD-ord til oplæsning.
- Sørg for, at eleven bruger CD-ord i den daglige undervisning, så eleven også må benytte det under en eksamenssituation.
- Vælg romaner, der findes på NOTA.
- Alle arbejdsark skal kunne findes skriftligt. Mundtlige beskeder er svære for en ordblind at fastholde.
- Brug så mange visuelle hjælpemidler som muligt i undervisningen: små filmklip, billeder osv.
- Husk CD-ord ved prøver, fx også til nationale test, MAT-prøver og ST-prøver.
- Sørg for, at eleven får ekstra tid til eksamener.
- Vær opmærksom på udtrætning, aftal flere pauser ved behov.
- Tilmeld støttetimer ved behov.

Motivationen er afgørende for lysten til at lære gennem mange år - og den prioriterer vi højt.

Generelt

Pauser/ferier

Et barn med ordblindhed er hele tiden på overarbejde i forhold til at afkode tekster omkring sig. Derfor kan barnet hurtigere blive træt i forhold til klassekammeraterne.

En hjerne og krop, der er løbet tør for energi, kan ikke lære noget. Derfor kan det være en fordel at aftale flere pauser i timerne og under lektielæsning.

Når barnet bruger ekstra energi i hverdagen på alt skolearbejde, er det vigtigt, at skole og lektier ikke kommer til at fylde det hele.

Lav plads til fritidsinteresser, og måske har barnet brug for hjælp til at strukturere, hvornår lektierne skal laves.

Der er mange tilbud om ordblindecamps i ferier, men vi anbefaler, at jeres barn får lov til at holde fri, når der er ferie.

Klostermarksskolen
Dronning Christines Vej 6
9000 Aalborg

Tlf. 9631 1818
www.klostermarksskolen.dk